

สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมมนา BOT Symposium 2025:

ผลกระทบสงครามการค้า ภูมิทัศน์ใหม่ของการค้าระหว่างประเทศ และนัยต่อเศรษฐกิจไทย

สงครามการค้าและนโยบายภาษีของสหรัฐฯ (Trump Tariff) ได้เปลี่ยนภูมิทัศน์การค้าโลกไปอย่างสิ้นเชิง นำมาซึ่งผลกระทบที่ซับซ้อนและโอกาสครั้งสำคัญ การเสวนาในงาน BOT Symposium 2025 ได้ฉายภาพผลกระทบของสงครามการค้าและนโยบายภาษีของสหรัฐฯ ต่อประเทศไทย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพิงการส่งออกสูงและเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลก พร้อมชี้แนวทางการปรับตัวเพื่อนำพาประเทศก้าวข้ามความไม่แน่นอนและเติบโตอย่างยั่งยืน

สงครามการค้ากระทบไทยหลายมิติ: ผลกระทบซับซ้อนกว่าที่เห็น นโยบายภาษีของสหรัฐฯ กระทบเศรษฐกิจไทยในวงกว้างและซับซ้อนผ่านหลากหลายช่องทาง ดังนี้:

- **ผลกระทบโดยตรงต่อผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ:** การขึ้นภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ ส่งผลโดยตรงต่อราคาสินค้าและความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกไทยในตลาดสหรัฐฯ โดยผลกระทบต่อแต่ละกลุ่มสินค้าขึ้นกับอัตราภาษีที่ถูกจัดเก็บ และความอ่อนไหวของความต้องการซื้อสินค้าต่อราคาที่สูงขึ้น
- **ผลกระทบทางอ้อมผ่านห่วงโซ่อุปทานโลก (GVC):** ไทยเป็นผู้ส่งออกวัตถุดิบและชิ้นส่วนสำคัญในห่วงโซ่อุปทานของหลายอุตสาหกรรม เมื่อประเทศคู่ค้าของไทย เช่น จีน เวียดนาม หรือเม็กซิโก ถูกสหรัฐฯ ตั้งกำแพงภาษี ทำให้การส่งออกสินค้าสำเร็จรูปไปยังสหรัฐฯ ลดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องมายังความต้องการวัตถุดิบและชิ้นส่วนจากไทย
- **ความเสี่ยงด้านการสวมสิทธิ์ (Transshipment):** สินค้าไทยที่มีสัดส่วนวัตถุดิบจากจีนและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียสูง โดยเฉพาะกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ มีความเสี่ยงที่จะถูกตรวจสอบถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) อย่างเข้มงวด และอาจถูกเก็บภาษีในอัตราสูงหากไม่ผ่านเกณฑ์
- **การแข่งขันที่รุนแรงขึ้น:** เมื่อผู้ส่งออกทั่วโลกเผชิญข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ จึงหันไปกระจายสินค้าสู่ตลาดอื่นแทน ทำให้ผู้ส่งออกเผชิญกับการแข่งขันในตลาดโลกที่สูงขึ้น นอกจากนี้ จะเกิดภาวะสินค้าทะลัก (Import Flooding) เข้าไทย และทำให้การแข่งขันด้านราคารุนแรงขึ้น กระทบต่อผู้ผลิตในประเทศโดยตรง
- **ย้ายฐานการผลิต (Supply Chain Reallocation):** แม้จะเป็นโอกาสในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) แต่ก็มาพร้อมความท้าทาย หากไทยไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายหรือไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทานในประเทศได้ ก็อาจเสียโอกาสให้กับประเทศคู่แข่ง

หลักฐานเชิงประจักษ์: 4 ข้อเท็จจริงสะท้อนความเปราะบางของไทย

- **การส่งออกไทยพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ สูง:** สินค้าส่งออกไทยหลายกลุ่ม มีสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลัก เช่น อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมถึงเครื่องจักรและ

อุปกรณ์ ซึ่งแม้จะมีผู้ส่งออกรายใหญ่ที่มีศักยภาพ แต่ก็มีความแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละบริษัท ทำให้ภาพรวมยังคงมีความเสี่ยงสูง

- **ความเสี่ยงที่จะเสียส่วนแบ่งตลาดให้คู่แข่งที่มีความได้เปรียบทางภาษี:** สินค้าบางประเภท เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ เกษตรแปรรูป เคมีภัณฑ์ มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดโดยประเทศที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ดีกว่าประเทศไทย โดยเฉพาะประเทศเม็กซิโกและแคนาดา ซึ่งได้เปรียบจากข้อตกลงการค้ากับสหรัฐฯ
- **หลายอุตสาหกรรมเสี่ยงด้านการสวมสิทธิ์:** อุตสาหกรรมที่พึ่งพาชิ้นส่วนนำเข้าสูง เช่น อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า มีความเสี่ยงด้านการสวมสิทธิ์สูง ซึ่งประเมินว่าอาจส่งผลกระทบต่อราว 15% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดไปสหรัฐฯ
- **ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังมีความเปราะบางสูง:** ผู้ส่งออกไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ยังขาดการกระจายความเสี่ยง โดยพึ่งพาส่งออกเพียงไม่กี่แห่ง และมีอัตรากำไรขั้นต้น (Margin) ในระดับต่ำ ทำให้มีความสามารถในการปรับตัวและรับมือกับความผันผวนได้จำกัด

ทางรอดของไทย: กลยุทธ์ปรับตัวสู่การเติบโตที่ยั่งยืน

1. **กระจายความเสี่ยงและหาตลาดใหม่ ผ่านการเจรจา FTA เชิงรุก:** ทางรอดสำคัญคือการลดการพึ่งพิงตลาดใดตลาดหนึ่งมากเกินไป โดยภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันกระจายตลาดส่งออกไปยังภูมิภาคใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ตะวันออกกลาง สหภาพยุโรป และอินเดีย พร้อมเร่งผลักดันการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน
2. **สร้างความแข็งแกร่งจากภายใน ด้วยการยกระดับ Local Content และดึงดูดการลงทุนคุณภาพ:** การเพิ่มสัดส่วนการใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนในประเทศ (Local Content) เป็นหัวใจสำคัญในการลดความเสี่ยงด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้าและสร้างความเข้มแข็งให้ห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศ ควบคู่ไปกับการออกมาตรการดึงดูดการลงทุนคุณภาพสูงที่นำมาซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม
3. **ปรับโครงสร้างระยะยาว ผ่านการลงทุนใน R&D และพัฒนาเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่:** ในระยะยาว ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างเศรษฐกิจอย่างจริงจัง โดยมีความชัดเจนในนโยบายที่จะขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย มุ่งส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) และแรงงานเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการ พร้อมทั้งแสวงหา “เครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่” เพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกและสร้างการเติบโตที่สมดุลและยั่งยืน